

บทที่ •

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังมุ่งพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีความเชื่อมั่นว่าจะเป็นผลให้ประเทศเกิดเสถียรภาพมั่นคงในทางการเมืองและเอกราชด้วย รัฐบาลได้พยายามระดมปัจจัยต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การพัฒนาประเทศประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของความมั่นคงของประเทศทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเอกราช และเป็นปัจจัยที่จะเกื้อหนุนปัจจัยอื่น ๆ ให้มีความคล่องตัว การจัดการศึกษา จึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม นโยบายทางเศรษฐกิจและแผนการปกครองประเทศ ตลอดจนยกระดับประชากรของประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อจะได้เป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป เป็นหน้าที่รับผิดชอบของรัฐที่จะต้องจัดการศึกษา ผลักดันให้คนหนุ่มสาวที่เหมาะสมให้เพียงพอ เพื่อสนองความต้องการของสังคม ความสุขสมบูรณ์ ความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของประเทศชาติ เพื่อประชากรมีการศึกษาที่ดีเยี่ยมจะก่อให้เกิดเสถียรภาพมั่นคง ช่วยลดคนเฉื่อยชาและรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์

สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, คู่มือเสถียรภาพของประเทศไทย, (เอกสารอัดสำเนา) หน้า ๑.

๒. สาโรช บัวศรี, "สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการทางการศึกษาของไทย," การวางแผนการศึกษา, (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๒), หน้า ๘.

๓. สุกิจ เหล้าสุบทร, "วิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา," จุดสารสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, ๒๕๐๓ หน้า ๑.

การศึกษาจะมีคุณภาพดี บังเกิดผลตามแนวทางที่วางไว้ของอาศัยครู เป็นกำลังสำคัญ ช่วยอบรมนิสิตให้มีความรู้และเตรียมกลุ่มบุตรกุลธิดาซึ่งจะเติบโตเป็นพลเมืองดี เป็นกำลังทางเศรษฐกิจของบ้านเมือง

ดร.บุญสม ไชโยณี ไชยอกิตวา " . . . ครูเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อคุณภาพการศึกษา . . . " ดร. กอ สวัสดิ์พานิชย์ ให้ทัศนะไว้ว่า ครูควรเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งในด้านบุคลิกภาพ มีความรอบร่ำในการดำรงชีวิต มีความรู้วิชาสามัญ และวิชาชีพ เหมาะกับการเป็นครู ครูควรมีลักษณะสำคัญ ๔ ประการ คือ ครูต้องอยากสอน ครูต้องอยากเรียน ครูต้องสอนเป็นและครูต้องมีความรู้ในวิชาที่สอน สุโท เจริญสุข ๗ โศสรูปงานในหน้าที่ครูที่สำคัญไว้สั้น ๆ ดังนี้ คือ หน้าที่ครูคือสอน (รักษาโรคใจ) หน้าที่ครู คืออบรมให้เด็กเป็นคนดีของสังคม และเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ ภาณุโอฬาสรร " กล่าวว่ สิ่งสำคัญในงานของครู คือ ความสนใจเด็ก สนใจวิชาชีพ สนใจวิชาที่สอนและการเตรียมการสอน

๑- บุญถิ่น อัครถการ, การเตรียมครู, (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๓), หน้า ๓.

๒- บุญสม ไชโยณี, การส่งเสริมการศึกษาระหว่างประจำการของครูประถม, (มหาสารคาม : วิทยาลัยการศึกษามหาสารคาม, ๒๕๑๑), หน้า ๑๐.

๓- กอ สวัสดิ์พานิชย์, "คุณลักษณะของครู ๔ ประการ," วิทยาสาร, (ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๑๑ มีนาคม, ๒๕๑๓), หน้า ๑๒.

๔- สุโท เจริญสุข, คู่มือแนะแนวชีวิตนักเรียนครู, (มหาสารคาม : อักษรทองการพิมพ์, ๒๕๑๒), หน้า ๖.

๕- ภาณุโอฬาสรร, "การบริหารบุคลากร," เอกสารประกอบการบรรยายครั้งที่ ๔ สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย, (สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๒), หน้า ๖.

แชมเบอร์เลน (Chamberlain) ได้กล่าวถึง จริยธรรมของครูที่ควรมีความสัมพันธ์กับนักเรียนไว้โดยหลักการใหญ่ ๆ ดังนี้

- ๑. ครูควรระลึกเสมอว่า สวัสดิภาพของนักเรียนเป็นเรื่องที่ทางโรงเรียนและครูต้องสนใจอย่างยิ่ง
- ๒. ต้องมีถือความแตกต่างของ เด็กแต่ละคนและสอนตามความแตกต่างของเด็กด้วย
- ๓. มีสัมมาถ้อยคำกับนักเรียน อบรมยกย่องกล่าวกับนักเรียนทุก ๆ คนโดยทัดเทียมกัน
- ๔. ให้ความอบอุ่นและซื่อสัตย์ต่อนักเรียน
- ๕. ไม่ควรเกิดสิ่งที่เป็นความลับอันควรปกปิดของนักเรียนหรือทางบ้านนักเรียน เว้นเสียแต่จะเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ต่อนักเรียนหรือทางราชการ
- ๖. ไม่นินทานักเรียน
- ๗. พยายามกระตุ้นนักเรียนให้มองสิ่งต่าง ๆ ด้วยความพินิจพิจารณาและสร้าง ความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น

งานครูเป็นงานที่เกียรติ ได้รับกรยกย่องดังที่ ประสัคคี นียากร เขียนไว้ว่า สถานการณ์ทางสังคมของเมืองไทยตั้งแต่สมัยโบราณเป็นต้นมา ครูได้รับการยกย่องจากชนทุกชั้น มีคนเคารพกราบไหว้ เพราะสมัยก่อนครูก็คือพระ ปัจจุบันนี้เรามีวิธี ให้อาชีพครูเพื่อสำนึกถึงผู้มีพระคุณ บารมีของครูจะแผ่อาณาเขตอยู่ทั่วไป ครูจะมีเกียรติสูงในสังคม มีลูกศิษย์อยู่ทั่วไป จะหาอาชีพอื่นใดที่เกียรติอันยาวนานเหมือนอาชีพครูไม่ได้ง่ายนัก งานครู เป็นงานบริการสังคมที่มีความสำคัญยิ่ง ครูเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดในการจัดการศึกษา เพราะถ้าครูมีคุณภาพไม่ดีพอถึง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Leo M. Chamberlain, The Teacher and School Organization, (New Jersey : Prentic-Hall Inc., 1966), p. 453.

ประสัคคี นียากร, "ทำอย่างไรจึงไม่เบ้ออาชีพครู," ประชาศึกษา, (ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๔ พฤศจิกายน, ๒๕๑๒), หน้า ๒๒๕.

จะมีตำราหรืออุปกรณ์การสอนก็เพียงใด นักเรียนนักเรียนไม่ใคร่เมื่อขาดผู้อธิบายแนะนำ เน้นความสำคัญให้เขาใจแจ่มแจ้งในทางตรงข้าม ถ้าตำราอุปกรณ์ไม่ใคร่พอแต่ครูมีคุณภาพดี ก็ยังหาวิธีให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนได้หรือยังแนะนำวิธีค้นหาหาความรู้ใดดีกว่าที่นักเรียนจะหาอ่านเอาเองตามตำรา เพราะการศึกษาไม่ได้อยู่ที่การลอกคัดตำราเอาไปเป็นความรู้เท่านั้น แต่อยู่ที่วิธีการสอนการอบรมมากกว่า ดังนั้น ครูที่มีคุณภาพดีและมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นอย่างยิ่ง

การศึกษาพยาบาลก็เช่นกัน ประเทศยิ่งเจริญมากขึ้นเพียงใดความจำเป็นในการผลิตพยาบาลที่มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้นจึงมีความจำเป็นมากขึ้นเพียงนั้น เพราะวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้บริการที่จำเป็นแก่สังคม, มีความเกี่ยวข้องกับโดยตรงต่อสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของชีวิตประชาชน บริการพยาบาลจะมีประสิทธิภาพสูงได้ พยาบาลจำเป็นต้องรู้ถึงความเปลี่ยนแปลง ความต้องการของสังคมในแง่สุขภาพอนามัย เพื่อปรับปรุงการพยาบาลให้ตรงกับความต้องการของสังคม สังคมอันประกอบด้วยประชาชนหนึ่ง เป็นผู้สร้างผลผลิตและรายได้ให้แก่ประเทศ ถ้าสุขภาพอนามัยของประชาชนเสื่อม เทียบเท่ากับการสูญเสียกำลังทางเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาพยาบาลให้สูงขึ้นจึงเป็นความจำเป็นเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่จะปฏิบัติงานพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๑ หล้าทางกร ไต่ถดาวถึง วัตถุประสงค์และนโยบายอันเป็นรากฐานสำคัญ ในการวางแผนการศึกษาพยาบาลไว้ว่า มุ่งที่จะเตรียมบุคคลให้สามารถรับหน้าที่เฉพาะของวิชาชีพพยาบาลโดยช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ๑. มีความสามารถในการ
- ก. ใช้หลักวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และความต้องการการพยาบาลผู้ป่วยหรือครอบครัว
- ข. วางแผนการพยาบาลให้เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละกรณีโดยคาคการฉฉฉฉฉฉ

ไต่ถาม

- ค. เลือกรูปวิธีการพยาบาลให้เหมาะกับกรณี
- ง. ให้การพยาบาลที่ประสานกับการรักษา
- ๒. นิยมในประสิทธิภาพของความเป็นมนุษย์โดย
  - ก. ฐานะและเหตุผลในการกระทำต่าง ๆ ของตน
  - ข. ฐานะเขตหน้าที่และประสบการณ์ของตน
  - ค. แสดงความปรารถนาผลงานในระดับสูง
- ๓. มีความรับผิดชอบต่อสังคมทั่วไป โดย
  - ก. ทำงานร่วมกับชุมชน
  - ข. ประพฤติตนตามหลักธรรมจรรยา และไม่ขัดต่อกฎหมาย
- ๔. มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพพยาบาล โดย
  - ก. เข้าร่วมในกิจกรรมของสมาคม
  - ข. มีความรู้ทันสมัยเกี่ยวกับความก้าวหน้าในวิธีการรักษา ซึ่งจะมีผลสะท้อน

ต่อการพยาบาลผู้ป่วย

การศึกษาวิชาพยาบาลเป็นการศึกษาวิชาชีพ ซึ่งการศึกษาวิชาชีพทุกแขนงถือว่า การศึกษาภาคปฏิบัติเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการศึกษภาคปฏิบัติจะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสฝึกงาน จนมีความสามารถ ความเข้าใจในงาน เกิดทักษะในวิชาชีพอย่างแท้จริง ซึ่งนักเรียนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับนี้ไปใช้ในภายหลังที่สำเร็จการศึกษา การศึกษาวิชาชีพพยาบาลแบ่งเป็น ๒ ภาค คือ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎีเป็นความรู้เกี่ยวกับหลักวิชาต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาความรู้ทั่วไป (General Education) และวิชาเฉพาะวิชาชีพ (Professional Education) ภาคทฤษฎีส่วนใหญ่สอนในห้องเรียน ภาคปฏิบัติเป็นการนำวิชาการต่าง ๆ ที่เรียนแล้วจากห้องเรียน มาใช้ในการพยาบาลผู้ป่วยในสภาพที่แท้จริง โดยมีสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติที่ปลอดภัยที่สุด คือบนหอผู้ป่วย ซึ่งมีผู้ป่วยจริง ๆ เปรียบเสมือนห้องทดลองปฏิบัติการของนักเรียนพยาบาล การเรียนภาคปฏิบัติของนักเรียนพยาบาล จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นการ

ฝึกฝนการนำความรู้ทางทฤษฎีมาใช้ปฏิบัติกับผู้ป่วย ทำให้เกิดความเข้าใจในการแก้ปัญหา สามารถ
 ในการพยาบาลที่จะสนองความต้องการของผู้ป่วยได้ทุก ๆ ด้าน ทั้งที่ องค์การอนามัยโลก^{๑๒}
 กล่าวไว้ว่า ในขณะที่นักเรียนพยาบาลใช้เวลาศึกษาภาคปฏิบัติกับผู้ป่วยนั้นจะเป็นเครื่องชี้ให้
 เห็นความสำเร็จของวัตถุประสงค์ของการศึกษาในโรงเรียนพยาบาล และจะใช้เป็นเครื่องมือ
 ในการพิจารณาคุณค่าของโปรแกรมการศึกษา เพราะฉะนั้นในขณะที่นักเรียนพยาบาลต้องพึ่งแผนก
 บริการพยาบาล เพื่อการเรียนรู้ทางภาคปฏิบัตินั้น ทางแผนกบริการพยาบาลควรจัดให้การเรียน
 รู้ที่นักเรียนพยาบาลพึงได้รับจากภาคปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับหลักสูตร ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้นักเรียน
 พยาบาลประสบผลในการศึกษาภาคปฏิบัติได้ก็คือ นักเรียนจะต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของงานที่ได้
 รับผิดชอบ ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตรงกับวัตถุประสงค์ ได้รับการนิเทศที่ดี ได้รับการมอบ
 หมายงานตามความสามารถ พอใจในงานที่ทำ ได้รับการแนะนำ แรงจูงใจ แรงกระตุ้น
 และการตรวจตรางานจากครูอย่างใกล้ชิด และมีอุปกรณ์ที่พอเพียงเพื่อการปฏิบัติตามหลักที่เรียนมา

จากการสำรวจสภาพการศึกษาพยาบาลของสภาการศึกษาแห่งชาติ^{๑๓} พบว่า
 นักเรียนพยาบาลในระดับนุปริญญาใช้เวลาเรียนทางภาคทฤษฎี ๔๑๔.๖ - ๓๕๐ ชั่วโมงต่อปี
 ชั่วโมงเรียนทางภาคปฏิบัติ ๕๕๔ - ๑๔๓๒ ชั่วโมงต่อปี หรือจำนวนชั่วโมงเรียนทางภาคทฤษฎี
 มีประมาณร้อยละ ๓๓ - ๕๐ ของจำนวนชั่วโมงเรียนทั้งหมด ดังนั้นนักเรียนพยาบาลจะใช้เวลา

^{๑๒} World Health Organization, Guide for School of Nursing in India, (New Delhi : WHO Regional Office of South-East Asia, 1966), pp. 103-104.

^{๑๓} สภาการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, รายงานการสำรวจสภาพการศึกษาพยาบาล, (คณะกรรมการดำเนินการศึกษาและวางแผนโครงการพัฒนาการศึกษาพยาบาล, ๒๕๑๓), หน้า ๗.

ในการศึกษาภาคปฏิบัติประมาณร้อยละ ๕๐ - ๖๗ ของจำนวนชั่วโมงเรียนทั้งหมด จะเห็นได้ว่า นักเรียนพยาบาลใช้เวลาในการศึกษาภาคทฤษฎีน้อยกว่าภาคปฏิบัติ ผู้รับผิดชอบในการสอนนักเรียนพยาบาลภาคปฏิบัติก็คือ ครูปฏิบัติการคลินิก ครูปฏิบัติการคลินิคนอกจากจะต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับครูโดยทั่วไปแล้วยังต้องมีประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะอย่างแท้จริง เพื่อนำวิทยาการนั้นมาถ่ายทอดให้แก่แก่นักเรียนพยาบาลและปลูกฝังคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้เป็นพยาบาลที่ดีในอนาคต มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ต้องมีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีแก่ผู้ร่วมงานซึ่งมีอยู่หลายระดับด้วยกัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและราบรื่น มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีไหวพริบ ตัดสินใจในเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง เพราะความผิดพลาดของการตัดสินใจนั้น หมายถึงชีวิตของผู้ป่วย ต้องช่วยแก้ปัญหา เข้าใจและสนองความต้องการของผู้ป่วยและนักเรียนพยาบาล ที่สำคัญยิ่งคือ การเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ศึกษาพยาบาล เพราะการขึ้นปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักเรียนพยาบาลนั้นเป็นการสอนแบบสาธิตเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนพยาบาลจะปฏิบัติตามที่เฝ้ามองเห็นจากครูปฏิบัติการคลินิกทุกประการ ฉะนั้นบทบาทของครูปฏิบัติการคลินิศจึงมีอิทธิพลมากในการที่จะทำให้นักเรียนพยาบาลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามไปโดยการเลียนแบบที่เฝ้ามองเห็นมา นอกจากครูปฏิบัติการคลินิคจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนพยาบาลแล้วจะต้องสอนและนิเทศงานของนักเรียนพยาบาลอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือเมื่อนักเรียนพยาบาลมีปัญหาในขณะปฏิบัติงานลดความวิตกกังวลและเพิ่มความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานภาคปฏิบัติให้แก่แก่นักเรียนพยาบาลมากยิ่งขึ้น สนับสนุนให้นักเรียนพยาบาลนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ได้อย่างดีในทุกโอกาส รวมทั้งประเมินผลการศึกษภาคปฏิบัติของนักเรียนพยาบาลด้วย

การศึกษาวิชาพยาบาลเป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษานี้มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้ขั้นสูงให้แก่ศึกษา ส่งเสริมเพิ่มเติมความรู้โดยการวิจัย ใ้บริการทางวิชาการแก่สังคม อบรมบรรดานักศึกษาให้มีความสามารถไปเผชิญชีวิตภาคทงในสังคมโดยสามารถไขความรู การปฏิบัติตนและใช้ความกึกที่เป็นของตนโดยอิสระ การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาขึ้นอยู่กับ ความรู้ ความสามารถของผู้ปฏิบัติหรือดำเนินการในสถาบันเป็นสำคัญ กลุ่มบุคคล

ที่ถือว่าเป็นหัวใจของสถาบันอุดมศึกษาคือ อาจารย์ในสถาบันนั้น ๆ ^{๑๘} เกณฑ์สำคัญที่ใช้ประเมิน
 ความก้าวหน้าของสถาบันอยู่ที่ลักษณะหน้าที่การทำงานของอาจารย์ประจำที่ปฏิบัติอยู่ ระเบียบปฏิบัติ
 งานของอาจารย์ในสถาบัน อุดมศึกษาตามมาตรฐานสากลถือว่า สถาบันอุดมศึกษามีบทบาท ๓
 ประการคือ การสอน การบริการ และการวิจัย ดังนั้นการปฏิบัติงานในหน้าที่ของอาจารย์
 มีใญ่ที่จะสอนอย่างเดียวก แต่หน้าที่ที่เสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการของคนที่ซึ่งหมายถึงการ
 วิจัยด้วย เพราะนอกจากเป็นการปรับปรุงวิหะ ฐานะของตนเองแล้ว ความรู้ใหม่ที่ไ้รับมาจาก
 การวิจัยช่วยให้การสอนทันสมัยเสมอ การวิจัยจึงเป็นงานที่มีความสำคัญเท่า ๆ กับการสอน ส่วน
 การบริหารนั้นเป็นงานที่ช่วยให้งานหลักดำเนินไปด้วยดี การบริการ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม ทำ
 ให้มีโอกาสนำทฤษฎีมาใช้ในการปฏิบัติเป็นการสร้างเสริมให้อาจารย์มีโอกาสแสดงผลงานทางวิชา
 การให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

ผู้วิจัยเป็นอาจารย์พยาบาลคนหนึ่งที่จะต้องรับผิดชอบในการควบคุมการปฏิบัติงานของ
 นักเรียนพยาบาลบนหอผู้ป่วย คือเป็นครูปฏิบัติการคลินิก นั่นเอง รู้สึกว่าตนเองจะต้อง เป็นทั้งครู
 และเป็นทั้งพยาบาลในขณะเดียวกัน ทำให้เกิดความไม่แน่ใจว่า งานที่ครูปฏิบัติการคลินิครกระทำ
 อยู่ในปัจจุบันตรงตามบทบาทของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาตามมาตรฐานสากลหรือไม่ จึงใคร
 จะศึกษาลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานครว่า มีลักษณะ
 และความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคลคาน
 ครูปฏิบัติการคลินิกในแต่ละโรงพยาบาลให้เหมาะสมยิ่งขึ้น อันเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยให้งาน
 อาชีพพยาบาลเจริญก้าวหน้าต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

- ๑. ศึกษาลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานคร

^{๑๘} สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, รายงานผลการสัมมนาหาวิทยาลัยครั้งที่ ๑
 (พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคัมสงเคราะห์, ๒๕๖๐), หน้า ๕๐ - ๕๑.

ในด้านการศึกษา การวิจัย การบริการ และการบริหาร

๒. เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลใน กรุงเทพมหานคร และแห่งในด้านการศึกษา การวิจัย การบริการ และการบริหาร

๓. ศึกษาความต้องการเวลาในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของครูปฏิบัติการคลินิก

ปัญหา

๑. ลักษณะหน้าที่การงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลต่าง ๆ โดย สรรวมและแต่ละด้านต่างกันหรือไม่

๒. ลักษณะหน้าที่การงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลซึ่งมีและไม่มี คณะแพทยศาสตร์ แยกต่าง กันหรือไม่

๓. ลักษณะหน้าที่การงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลซึ่งมีวุฒิต่างกัน แยกต่าง กันหรือไม่

๔. อัตราการทำงานของครูปฏิบัติการคลินิกในปัจจุบันตรงกับที่ครูปฏิบัติการคลินิก ต้องการหรือไม่

๕. อัตราการทำงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลในแต่ละด้านตามที่ ปฏิบัติจริงในปัจจุบันแยกต่าง กันหรือไม่

สมมติฐาน

๑. ลักษณะหน้าที่การงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลต่าง ๆ โดย สรรวมและแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

๒. ลักษณะหน้าที่การงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลที่มีและไม่มี คณะแพทยศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน

๓. ลักษณะหน้าที่การทำงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาล ซึ่งมีวุฒิต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

๔. อัตราการทำงานของครูปฏิบัติการคลินิกในปัจจุบันตรงตามที่ครูปฏิบัติการคลินิกต้องการ

๕. อัตราการทำงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลในแต่ละสถาน ที่ปฏิบัติจริงในปัจจุบันไม่แตกต่างกัน

ขอตกลงเบื้องต้น

๑. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะลักษณะหน้าที่การทำงานของครูปฏิบัติการคลินิก ซึ่งประจำอยู่ในโรงพยาบาลทั้ง ๖ แห่งดังมีรายชื่อต่อไปนี้

๑.๑ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

๑.๒ โรงพยาบาลศิริราช

๑.๓ โรงพยาบาลรามาธิบดี

๑.๔ โรงพยาบาลหญิง

๑.๕ โรงพยาบาลวิหระ

๑.๖ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

๒. ผู้วิจัยศึกษาลักษณะหน้าที่การทำงานของครูปฏิบัติการคลินิก โดยยึดการปฏิบัติงาน ในภาคเรียนที่ ๑ ของปีการศึกษา ๒๕๑๘ เป็นหน่วยตัวอย่างลักษณะหน้าที่การทำงานของครูปฏิบัติการคลินิก สำหรับสถาน ที่จัดการศึกษาเป็น ๓ ภาค การวิจัยนี้กำหนดเอาภาคที่ ๑ ของปีการศึกษา ๒๕๑๘ เป็นหน่วยตัวอย่าง

๓. ผู้วิจัยถือว่า ลักษณะหน้าที่การทำงานของครูปฏิบัติการคลินิกในแต่ละภาคการศึกษา ทั้งในอดีตและที่จะ เป็นไปในอนาคตอันใกล้จะอยู่ในทำนอง เดียวกันกับที่เป็นไปในภาคเรียนภาค ที่ ๑ ของปีการศึกษา ๒๕๑๘

๔. ผู้วิจัยใช้ปริมาณตัว โมงทดสอบค่าที่ครูปฏิบัติการคลินิกตอบทั้งหมด ซึ่ง เมื่อนำมา รวมกัน แล้วอาจมากกว่า ๓๕ ชั่วโมง เป็นเวลาเต็มใน ๑ สัปดาห์

๕. การวิจัยนี้ไม่ศึกษาเปรียบเทียบในด้านคุณภาพของหน้าที่การงานที่ครูปฏิบัติการ
คลินิกปฏิบัติอยู่

๖. การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถาม แบบเลือกตอบ และมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scale)

๗. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้การสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

(Simple Random Sampling) จากประชากรทั้งหมด คือ ครูปฏิบัติการคลินิกประจำ
โรงพยาบาลทั้ง ๖ แห่ง ซึ่งมีจำนวนประมาณ ๒๓๐ คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายเปรียบเทียบ (Descriptive Comparative
Survey 'Research) เพื่อศึกษาลักษณะหน้าที่การงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาล
ในกรุงเทพมหานคร โดยยึดลักษณะหน้าที่การงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำภาคเรียนที่ ๑
ปีการศึกษา ๒๕๔๘ เป็นหน่วยตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยนี้จะ
แสดงให้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะหน้าที่การงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาล
แต่ละแห่งอันเป็นประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลด้านครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลได้
เหมาะสมยิ่งขึ้น

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

ครูปฏิบัติการคลินิก หมายถึง บุคคลที่สอนวิชาการพยาบาลภาคปฏิบัติ มีหน้าที่สอน ควบคุมและ
รับผิดชอบในการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล มีวุฒิตั้งแต่ระดับ
ประกาศนียบัตรพยาบาลขึ้นไป และมีใบประกอบโรคศิลป์

ลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิก หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งครูปฏิบัติการคลินิกจะต้องกระทำ
เกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การบริการพยาบาลและการบริหาร ตัวอย่าง

เช่น การปฐมนิเทศนักศึกษาพยาบาล การประชุมอภิปรายปัญหาผู้ป่วยบน
 หอผู้ป่วย การประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล การวิจัยทาง
 การพยาบาล การให้สุศึกษาแก่ผู้ป่วยและการบริหารงานบุคคล เป็นต้น

การบริการพยาบาล

หมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับการให้บริการแก่ผู้ป่วยหรือประชาชน โดยการ
 นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ อาทิ เช่น การวางแผน
 การพยาบาลสำหรับผู้ป่วย การดูแลผู้ป่วยให้ได้รับความสุขสบาย การป้อง
 กันโรค การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน
 และการประเมินผลการให้บริการพยาบาล เป็นต้น

ศูนย์วิทยพัชกร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย